

Naturvårdsverket
registrator@naturvardsverket.se

YTTRANDE

2024-03-28

Gränsöverskridande samråd gällande delgeneralplan för Karhakkamaa vindkraftspark i Torneå stad, Finland. NV-06109-20

YTTRANDE OM DELGENERALPLAN OCH MILJÖKONSEKVENSBEDÖMNING FÖR KARHAKKAMAA VINDKRAFTSPARK I TORNEÅ, FINLAND

Finlands miljöcentral har bjudit in Sverige till internationellt samråd gällande delgeneralplanen och miljökonsekvensbeskrivningen för Karhakkamaa vindkraftspark i Torneå, Finland. Samråd grundar sig i konventionen om miljökonsekvensbeskrivningar i ett gränsöverskridande sammanhang (Esbokonventionen) och på tillhörande protokoll om strategiska miljöbedömningar.

Tornio Karhakkamaa Tuuli Ky planerar en vindkraftspark i området Karhakkamaa i Torneå stad. Projektet utgörs av vindkraftsparken och en anslutningsledning. Vindkraftsparks planområde är beläget cirka 32 kilometer norr om Torneå centrum. Projektområdet ligger ungefär 4 kilometer från Torne älv och den svenska gränsen. Projektområdet omfattar cirka 9140 hektar. Planen för vindkraftsparken är att bygga maximalt 48 nya vindkraftverk. Den totala höjden för de planerade vindkraftverken är cirka 300 meter. Effekten av de planerade vindkraftverken är 6–10 MW och totaleffekten för de planerade vindkraftverken skulle vara cirka 252–480 MW.

Alternativen som bedöms innehåller de följande: det byggs inga nya vindkraftsverk (ALT 0), 48 nya vindkraftverk uppförs på området (ALT 1) eller 42 nya vindkraftverk uppförs på området (ALT 2). Från planområdet byggs en 400 kV-kraftledning till transformatorstation. Den nya kraftledningen placeras antingen norr (ALT A) eller söder (ALT B) om den befintliga 400 kV-kraftledningen. Om vindkraftsparken inte uppförs finns det inget behov för en kraftledning (ALT 0).

Generalplanen utarbetas som en rättsverkande generalplan och denna plan kan användas som grund för att bevilja ett generalplansenligt bygglov för vindkraftverk. Generalplanen godkänns av stadsfullmäktige för Torneå. Vid gemensamt förfarande bedöms projektets miljökonsekvenser i samband med planläggningen.

Gränsälvscommissionen tackar för remissen och vill framföra följande:

Kommissionen har lämnat yttrande om Karhakkamaa generalplan i 2020 (2020-10-12) där den konstaterade att påverkningarna av projektet borde bedömas.

Gränsöverskridande påverkan – landskap

Effekten av vindkraftsparken på landskapet är som störst till den svenska sidan av Torne älv. Fast inga landskapsområden av riksintresse, kulturhistoriska miljöer av

riksintresse eller helheter av förhistoriska skyddsområden med riksintresse befinner sig i själva planeringsområdet, påverkan av byggnationer i landskapet blir betydande. Kommissionen konstaterar att en någon sammanfattande analys hur riksintresseområdet med dess värdefulla egenskaper tål en sådan förändring uteblir i MKBn.

Påverkan på boende

Enligt resultaten från invånarenkäten förhåller sig invånarna i närområdet mycket negativa till projektets byggande enligt MKBn. Kommissionen noterar att i MKBs samlingstabeller angående påverkningarna är dock negativ inställning till Karhakkamaa projekt inte lika tydligt presenterad som man kan annanstans läsa i rapporten.

Besöksnäring i området och användning av naturresurser

Tornedalen är ett resmål för internationella besökare som söker tystnad och kontakt med orörd natur. Det har gjorts stora investeringar på turismen längs med Torne älv på svenska sidan och nyligen även på finsk sida finns det investeringar inom internationell turism där fokus ligger i naturupplevelsen och landskapsbilden. Naturresurserna som nyttjas ekonomiskt i området men inte bedömdes i MKBn är älvdalens kulturmiljöer och natur, tystnad och mörker under vintern, vilka är väsentliga faktorer för besöksnäringen i Tornedalen.

Sura sulfatjordar i projektområdet

Enligt planbeskrivning i de norra delarna av planområdet en stor sannolikhet för förekomst av sur sulfatjord inom ett stort område. Dessutom bedöms flera torvområden i planområdets sydvästra, södra och östra delar ha måttlig sannolikhet för förekomst av sur sulfatjord. (Planbeskrivning s. 135/280). Martimojoki är ett biflöde till Torne älv som rinner genom projektområdet. Kommissionen konstaterar att Martimojoki kan påverkas av utsläpp av surt vatten i byggfas. Status på vattnet i Martimojoki är sämre än god. Mängden av ytavrinning i projektområdet pga avverkning, markberedning och dikning kan öka och bör noga beaktas vid vidare planering för att hindra försämring av vattenkvalitet.

Lag angående vissa grannelagsförhållanden / Tillståndspliktighet

Om man jämför tillståndspraxis över Torne älv finns det i svenska miljöbalken (21 kap. 14 § miljöprövningsförordningen) att det krävs miljötillstånd för att bygga stor landbaserad vindkraftsanläggning (minst två vindkraftverk över 150m). Enligt dessa kriterier vore vindkraftparken tillståndspliktig i Sverige. Vindkraftparken i Karhakkamaa planeras i Finland enligt delgeneralplanen. I denna process har det inte ansetts nödvändigt att ha miljötillstånd för projektet.

Enligt finska miljöskyddslagen (27.6.2014/527 §27) krävs miljötillstånd för verksamhet som kan utsätta omgivningen för sådant oskäligt besvär som avses i 17 § 1 mom. I lagen angående vissa grannelagsförhållanden (26/1620). Oskäligt besvär för grannar

kan anses vara t.ex. i form av buller, skakning, strålning eller ljus (17 § 4.2.2000/90). Eventuellt behov för miljötillstånd borde identifiera i projektplanering.

Platsens lämplighet för vindkraft

Torne älv som nationalälv och den längsta fria älven i hela Europa som besparats utbyggnad av vattenkraften bör värdesättas och beskyddas som ett arv för kommande generationer. Kommissionen uppmuntrar utredning av alternativa lösningar för förverkligandet av vindkraften, som inte påverkar landskapet och livsförutsättningarna kring Torneå- och Muonio älv.

Yttrandet har beretts av kommissionens sekreterare Annika Sallisalmi. Kommissionen har godkänt yttrandet via e-post t.o.m. 2024-03-27. Yttrandet har sparats i ACTA diarierhanteringssystem.

Finsk-svenska gränsälvskommisionen

FÖR KÄNNEDOM

Närings-, trafik- och miljöcentralen i Lappland
Museiverket, Finland
Länsstyrelsen i Norrbottens län
Riksantikvarieämbetet
Torneå stad
Ylitornio kommun
Haparanda stad
Övertorneå kommun